

Міністерство освіти і науки України
Полтавська державна аграрна академія

Факультет ветеринарної медицини
Кафедра патологічної анатомії та інфекційної патології

Основи судової ветеринарії

завдання для лабораторних робіт

для здобувачів вищої освіти за ступенем «Бакалавр»
факультету ветеринарної медицини

ПОЛТАВА-2016

Скрипка М. В. Основи судової ветеринарії: методичні рекомендації для виконання лабораторних робіт для здобувачів вищої освіти за ступенем «Бакалавр», факультету ветеринарної медицини / М. В. Скрипка. – Полтава: ПДАА, 2016. – 8 с.

Укладач: доктор ветеринарних наук, професор, завідувач кафедри патологічної анатомії та інфекційної патології Скрипка М. В.

Рецензент: доктор ветеринарних наук, професор, завідувач кафедри хірургії та акушерства Киричко Б. П.

Схвалено науково-методичною радою спеціальності «Ветеринарна медицина»

«   »   2016 р. протокол №

Голова науково-методичної ради
спеціальності «Ветеринарна медицина»

кандидат ветеринарних наук, доцент

Кравченко С. О.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1	Тема №1. Поняття про судову експертизу <i>Лабораторне заняття 1. Експертиза та її структура</i>	2
2	Тема №2. Судово-ветеринарна танатологія <i>Лабораторне заняття 2, 3. Посмертні зміни, їх значення для судової експертизи.</i> <i>Лабораторне заняття 4. Особливості огляду місця виявлення трупів. Завдання, порядок і методика проведення судово-ветеринарної експертизи трупа.</i> <i>Лабораторне заняття 5. Відбір об'єктів для додаткових досліджень (макро- і мікроскопічного, хімічного, бактеріологічного, гістологічного, рентгенологічного). СВЕ біологічного матеріалу.</i> <i>Лабораторне заняття 6. Судово-ветеринарна оцінка патологічних станів та їх ефективності їх корекції.</i> <i>Лабораторне заняття 7,8. СВ травматологія. СВЕ трупа за насильницької смерті.</i> <i>Лабораторне заняття 9 Принципи побудови та формулювання судово-ветеринарного діагнозу</i>	18
3	Тема №3. Судово-ветеринарна деонтологія <i>Лабораторне заняття 10. Судово-ветеринарні аспекти клінічної практики</i> <i>Лабораторне заняття 11, 12. Судова відповідальність ветеринарних спеціалістів</i>	4

Лабораторне заняття №1. Експертиза та її структура

Мета: ознайомитись із структурою та етапами проведення судової експертизи у ветеринарній галузі.

Завдання: ознайомитись з роллю судово-ветеринарної експертизи в процесі попереднього слідства; участь спеціалістів в слідчих оглядах; участь судового експерта в слідчих експериментах; експертиза в суді; експертиза за цивільними справами.

Обладнання: відповідна документація.

Теоретичне обґрунтування: знання теми необхідне для розуміння процесуальної частини судової експертизи, прав та обов'язків судових експертів.

Методика виконання: література за темою, приклади відповідної документації.

Форма звітності: тестові завдання «Визначення судово-ветеринарної експертизи. Процесуальна частина» (фіксація в робочому зошиті).

Список рекомендованої літератури.

1. Основи судової ветеринарії / Навчальний посібник/ М. В. Скрипка, І. В. Яценко, Н. Б. Колич / Полтава 2014. – 235 с.
2. Судово-ветеринарна експертиза / Г. А. Зон / Суми, 2016. – 623 с.

Лабораторне заняття № 2, 3. Посмертні зміни, їх значення для судової експертизи.

Мета: ознайомитись з особливостями посмертних змін при загибелі тварин від різних етіологічних чинників.

Завдання: опанувати основні критерії патоморфологічної діагностики посмертних змін; визначення давності настання смерті; встановлення часу смерті по трупним змінам.

Обладнання: трупи тварин, гістологічні препарати, мікроскопи.

Теоретичне обґрунтування: знання теми є важливим як в роботі лікаря ветеринарної медицини так і судового експерта під час проведення патоморфологічних досліджень.

Методика виконання: дослідження посмертних змін на макро- та гісторівнях структурної організації організму з використанням біологічного матеріала, гістологічних зрізів та ілюстративного матеріала (мультимедійна презентація).

Форма звітності: тестові завдання «Судово-ветеринарна класифікація причин смерті», «Судово-ветеринарна експертиза трупа за насильницької смерті», фіксація виявлених патологічних процесів в робочих зошитах.

Список рекомендованої літератури.

1. Основи судової ветеринарії / Навчальний посібник/ М. В. Скрипка, І. В. Яценко, Н. Б. Колич / Полтава 2014. – 235 с.
2. Судово-ветеринарна експертиза / Г. А. Зон / Суми, 2016. – 623 с.

**Лабораторне заняття №4. Особливості огляду місця виявлення трупів.
Завдання, порядок і методика проведення судово-ветеринарної
експертизи трупа.**

Мета: набути розуміння роботи судового експерта на місці пригоди (злочина), послідовності роботи під час проведення судової експертизи трупа тварини.

Завдання: ознайомитись з особливостями роботи експерта на місці виявлення трупа, та методикою проведення судово-ветеринарної експертизи трупа.

Обладнання: відповідна документація, труп тварини, ілюстративний матеріал (мультимедійна презентація)

Теоретичне обґрунтування: знання теми є обов'язковою складовою під час проведення судово-ветеринарного дослідження.

Методика виконання: на прикладах з практики провести дослідження в розрізі судово-ветеринарної експертизи із фіксуванням встановлених особливостей що на Вашу думку є суттєвими для судового розслідування.

Форма звітності: вирішення тестових завдань (фіксація в робочому зошиті).
Список рекомендованої літератури.

1. Основи судової ветеринарії / Навчальний посібник / М. В. Скрипка, І. В. Яценко, Н. Б. Колич / Полтава 2014. – 235 с.
2. Судово-ветеринарна експертиза / Г. А. Зон / Суми, 2016. – 623 с.

**Лабораторне заняття №5. Відбір об'єктів для додаткових досліджень
(макро- і мікроскопічного, хімічного, бактеріологічного, гістологічного,
рентгенологічного). СВЕ біологічного матеріалу.**

Мета: навчитись правил вилучення і доставки об'єктів для лабораторного дослідження; правил відбору об'єктів для судово-хімічного, бактеріального, судово-гістологічного дослідження

Завдання: провести відбір об'єктів для додаткових досліджень.

Обладнання: біологічний матеріал, лабораторний посуд.

Теоретичне обґрунтування: Знання теми необхідне для розуміння роботи судово-ветеринарного експерта, а саме того факту що відповідаючи на запитання, які поставило слідство, судово-ветеринарний експерт не тільки використовує результати зовнішнього і внутрішнього дослідження трупа, а й широко застосовує додаткові лабораторні дослідження.

Методика виконання: техніка відбору патологічного матеріалу, його упаковка та заповнення відповідної документації.

Форма звітності: оформлення відповідної документації (фіксація в робочому зошиті).

Список рекомендованої літератури.

1. Основи судової ветеринарії / Навчальний посібник / М. В. Скрипка, І. В. Яценко, Н. Б. Колич / Полтава 2014. – 235 с.
2. Судово-ветеринарна експертиза / Г. А. Зон / Суми, 2016. – 623 с.

Лабораторне заняття № 6. Судово-ветеринарна оцінка патологічних станів та ефективності їх корекції.

Мета: навчитись об'єктивно оцінювати патологічний стан хворого організму з подальшим аналізом можливості його корекції.

Завдання: провести всебічний аналіз патологічних станів органів дихальної системи, патологічні стани органів травної системи, патологічні стани органів серцево-судинної системи, патологічні стани органів сечової системи, патологічні стани органів статевих систем.

Обладнання: мікроскопи, гістологічні препарати, трупи тварин, ілюстративний матеріал (мультимедійна презентація).

Теоретичне обґрунтування. Знання теми необхідне в ветеринарній практиці для диференціації хворобливого (патологічного) стану різних систем організму та окремих органів.

Методика виконання: проведення дослідження на органному, мікроструктурному рівнях з подальшим аналізом ступеню ураження з обґрунтуванням можливості корекції таких станів для запобігання загибелі тварин від тих чи інших патологій.

Форма звітності: тестові завдання «Судове акушерство», фіксація виявлених патологічних процесів в робочому зошиті.

Список рекомендованої літератури.

1. Основи судової ветеринарії / Навчальний посібник/ М. В. Скрипка, І. В. Яценко, Н. Б. Колич / Полтава 2014. – 235 с.
2. Судово-ветеринарна експертиза / Г. А. Зон / Суми, 2016. – 623 с.

Лабораторне заняття №7, 8. СВ травматологія. СВЕ трупа за насильницької смерті.

Мета: Питання встановлення характеру пошкоджень та (або) визначення виду смерті тварини є одним із основних питань судово-ветеринарної експертизи яка виникає у справах із сільськогосподарськими та мисливськими тваринами (птицею, рептиліями, рибою).

Завдання. При описі пошкоджень повинні бути відмічені: 1) ділянка, де знаходиться пошкодження, 2) форма, розмір, напрямок і глибина рани, 3) сторонні тіла, 4) стан оточуючих тканин, 5) просочування їх кров'ю, 6) кровотеча, 7) інші ознаки.

Обладнання: мікроскопи, гістологічні препарати, ілюстративний матеріал (мультимедійна презентація).

Теоретичне обґрунтування: з метою встановлення важкості пошкодження а також з метою встановлення знаряддя яким булот нанесено пошкодження, є потреба у ідентифікації пошкодження: 1) зсадини; 2) кровопідтікання; 3) рани; 4) зміщення; 5) переломи; 6) розриви; 7) розміщення.

Методика виконання: на прикладах результатів патолого-анатомічного розтину встановити характер пошкоджень і визначити механізм смерті в кожному окремому випадку.

Форма звітності: опис пошкоджень (в робочому зошиті) відповідно до завдання,

відповідь на питання:

1. Чи було пошкодження безумовно смертельним або умовно смертельним?
2. Яка була найвірогідніша причина смерті?
3. Чи виникло пошкодження випадково, під час агонії перед настанням смерті від інших причин?
4. Чи не нанесене виявлене пошкодження посмертно?
5. Чи не могло це пошкодження бути спричинене самою твариною або іншими тваринами?

Список рекомендованої літератури

1. Основи судової ветеринарії / Навчальний посібник/ М. В. Скрипка, І. В. Яценко, Н. Б. Колич / Полтава 2014. – 235 с.
2. Судово-ветеринарна експертиза / Г. А. Зон / Суми, 2016. – 623 с.

Лабораторне заняття №9. Принципи побудови та формулювання судово-ветеринарного діагнозу

Мета: зрозуміти основні принципи побудови та формулювання судово-ветеринарного діагнозу.

Завдання: базуючись на знаннях структури судово-ветеринарної експертизи та порядку оформлення документації судово-ветеринарного розтину, на прикладах з практики, оформити відповідну документацію.

Обладнання: відповідна документація (мультимедійна презентація).

Теоретичне обґрунтування: Знання теми необхідне розуміння вимог щодо оформлення судово-ветеринарним експертом “Протоколу судово-ветеринарного розтину”, на підставі виявлених секційних даних.

Методика виконання: оформлення судово-ветеринарного діагнозу

Форма звітності: За результатами патолого-анатомічного розтину заповнити документацію судово-ветеринарної експертизи трупа (фіксація в робочому зошиті).

Список рекомендованої літератури.

1. Основи судової ветеринарії / Навчальний посібник/ М. В. Скрипка, І. В. Яценко, Н. Б. Колич / Полтава 2014. – 235 с.
2. Судово-ветеринарна експертиза / Г. А. Зон / Суми, 2016. – 623 с.

Лабораторне заняття №10. Судово-ветеринарні аспекти клінічної практики

Мета: ознайомитись з ускладненнями які виникають під час проведення лікування тварин з метою їх попередження.

Завдання: на прикладах із клінічної практики фахівців ветеринарної медицини визначити факти порушень у ветеринарній практиці що призвели до ускладнень або загибелі тварин.

Обладнання: відповідна документація (мультимедійна презентація).

Теоретичне обґрунтування: Питання встановлення характеру ускладнень та (або) визначення причин смерті тварини під час лікування є важливим питанням судово-ветеринарної експертизи яка виникає у справах із сільськогосподарськими, домашніми та мисливськими тваринами (птицею, рептиліями, рибою).

Методика виконання: розглянути випадки з клінічної практики лікарів ветеринарної медицини, що призвели до ускладнень здоров'я або загибелі тварин, провести їх всебічний аналіз

Форма звітності: відповіді на питання судової експертизи (фіксація в робочому зошиті).

Список рекомендованої літератури.

1. Основи судової ветеринарії / Навчальний посібник/ М. В. Скрипка, І. В. Яценко, Н. Б. Колич / Полтава 2014. – 235 с.
2. Судово-ветеринарна експертиза / Г. А. Зон / Суми, 2016. – 623 с.

Лабораторне заняття №11, 12. Судова відповідальність ветеринарних спеціалістів

Мета: зрозуміти критерії визначення судової відповідальності лікарів ветеринарної медицини у випадках тих чи інших порушень їх трудової діяльності.

Завдання: на прикладах з практичної діяльності фахівців ветеринарної медицини дослідити можливі порушення у професійній діяльності робітників ветеринарної медицини: посадові злочини (службовий підлог); необережні дії; лікарські помилки: (діагностичні; прогностичні; терапевтичні), нещасні випадки.

Обладнання: відповідна документація (мультимедійна презентація).

Теоретичне обґрунтування. Питання порушення в професійній діяльності робітників ветеринарної медицини є одним із пріоритетних у судово-ветеринарних справах щодо захворювання, загибелі тварин, недотримання ветеринарно-санітарних норм на підприємствах з переробки продукції тваринництва тощо.

Методика виконання: аналіз відповідної документації.

Форма звітності: тестові завдання (фіксація в робочому зошиті).

Список рекомендованої літератури.

1. Основи судової ветеринарії / Навчальний посібник/ М. В. Скрипка, І. В. Яценко, Н. Б. Колич / Полтава 2014. – 235 с.
2. Судово-ветеринарна експертиза / Г. А. Зон / Суми, 2016. – 623 с.